ЗАХИСТ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ГОЛОВА ВЕРХОВНОГО СУДУ СТАНІСЛАВ КРАВЧЕНКО І СУДДІ ВС ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА[1]

Верховний Суд

Реферат. Повідомлення Верховного Суду висвітлює експертне обговорення «Захист прав військовослужбовців: наука і практика: синергія та міждисциплінарність», організоване Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України як майданчик для діалогу суддів, науковців і законодавця щодо розвитку військового права. Голова ВС Станіслав Кравченко пов'язав захист прав військовослужбовців зі здатністю України діяти як демократична правова держава під час війни та навів дані про навантаження: станом на кінець жовтня 2025 року в Касаційному адміністративному суді перебувало понад 40 тис. справ і матеріалів, з них понад 6 тис. стосуються мобілізації, проходження військової служби та соціального захисту ветеранів. Нові категорії справ виникли й в інших юрисдикціях: спори щодо оборонних замовлень у господарському судочинстві, встановлення фактів перебування в зоні бойових дій, зникнення безвісти й спадкування в цивільному, злочини проти порядку несення військової служби в кримінальному. Він повідомив про два зареєстровані в парламенті законопроєкти про створення військових судів, щодо яких на Пленумі ВС висловлено полярні погляди, і про робочу групу ВС для вироблення єдиного бачення. Модератор першої сесії, суддя Великої Палати Олег Ткачук, наголосив на реальному, а не декларативному доступі військових до правосуддя за ст. 55 Конституції України та на історичних витоках військової юстиції. Суддя ВП ВС Олена Губська проаналізувала спори щодо проходження служби, звільнення та соціального забезпечення, зокрема виплат додаткової винагороди 30 тис. і 100 тис. грн за відсутності облікових документів про участь у бойових діях, а також пропорційність обмежень соціальних виплат під час воєнного стану. Суддя ВП ВС Надія Стефанів зосередилася на кримінальних провадженнях щодо військовослужбовців: тонкій межі між самовільним залишенням військової частини та дезертирством, посиленні санкцій, звільненні від відповідальності за поданням командира й доцільності спеціалізованих військових судів. Її теза про потребу спеціальних знань у таких справах робить матеріал корисним і для судових експертів.

Ключові слова: захист прав військовослужбовців, військове право, військові суди, військова юстиція, Верховний Суд, мобілізація, соціальний захист ветеранів, самовільне залишення військової частини, дезертирство, доступ до правосуддя, воєнний стан.

Protecting the Rights of Military Personnel: Chief Justice of the Supreme Court Stanislav Kravchenko and Supreme Court Judges Took Part in a Discussion on the Development of Military Law

Verkhovnyi Sud.

Abstract. The Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine hosted an expert discussion entitled 'Protection of the Rights of Military Personnel: Science and Practice, Synergy and Interdisciplinarity', attended by the Chief Justice and judges of the Supreme Court of Ukraine. Stanislav Kravchenko linked the protection of servicemembers' rights to Ukraine's capacity to act as a democratic state governed by the rule of law in wartime. He reported that at the end of October 2025 the Cassation Administrative Court had over 40,000 cases and materials pending,

more than 6,000 of them concerning mobilisation, military service and the social protection of veterans, and described new war-related categories in other jurisdictions: defence procurement disputes, establishing facts of presence in combat zones, missing persons and inheritance, and crimes against military service. Two bills on military courts registered in Parliament have provoked sharply opposing views at the Plenum, and a Supreme Court working group was set up to develop a common position. Judge Oleh Tkachuk stressed real rather than declaratory access to justice under Article 55 of the Constitution of Ukraine. Judge Olena Hubska examined disputes over service, discharge and social benefits, including the additional remuneration of UAH 30,000 and 100,000 where records of combat participation are missing, and the proportionality of restrictions on payments under martial law. Judge Nadiia Stefaniv discussed criminal proceedings against servicemembers, the thin line between unauthorised absence from a unit and desertion, harsher sanctions, release from liability at a commander's request and the case for specialised military courts. Her emphasis on special knowledge in such cases makes the report relevant to forensic experts.

Keywords: protection of servicemembers' rights, military law, military courts, military justice, Supreme Court of Ukraine, mobilisation, social protection of veterans, desertion, unauthorised absence, access to justice, martial law.

Першоджерело: *Верховний Суд. Захист прав військовослужбовців: Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко і судді ВС взяли участь у дискусії щодо розвитку військового права. Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 13.11.2025.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Zakhyst prav viiskovosluzhbovtsiv: Holova Verkhovnoho Sudu Stanislav Kravchenko i suddi VS vzialy uchast u dyskusii shchodo rozvytku viiskovoho prava [Protecting the Rights of Military Personnel: Chief Justice of the Supreme Court Stanislav Kravchenko and Supreme Court Judges Took Part in a Discussion on the Development of Military Law] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. Vol. 10, No. 6 (60). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16804-zahist-prav-vijskovosluzhbovciv-golova-verhovnogo-sudu-stanislav-kravchenko-i-suddi-vs-vzyali-uchast-u-diskusiyi-shodo-rozvitku-vijskovogo-prava (onovlena versiia vid 13.11.2025). [in Ukrainian].